

סבתי דובה בר (אם אבי)

סבתי דובה נולדה בקובל להוריה נחמיה וצירל באר. קובל-עיר בוהלין שבאוקראינה, ברית-המועצות, בין שתי מלחמות העולם היתה שייכת לפולין. קובל היתה עיר גדולה, עיר המחוז. היו בה כ-30,000 תושבים מהם כ-20,000 יהודים. בעיר היו הרבה מאוד מוסדות יהודיים: גני ילדים, שני בתי ספר עממיים וגימנסיות עבריות שבכולם דיברו ולמדו כמובן עברית. הנוער היהודי ברובו היה מאורגן בתנועות נוער ציוניות כגון: השומר הצעיר, החלוץ, דרור ועוד.

בקובל עברו על סבתי שנות הילדות והנעורים עד עלותה ארצה בשנת 1934.

הוריה של סבתי היו אנשים אמידים בעלי חנויות לממכר בדים. במשפחה היו שמונה ילדים- ארבע בנות וארבעה בנים.

אביה של סבתי, נחמיה, השתייך למשפחת רבנים ואף היתה לו הסמכה לרבנות, אך הוא העדיף לעסוק במסחר. הוא היה ציוני בכל רמ"ח איבריו וחלומו היה לעלות לארץ ישראל. הוא היה פעיל בתנועת המזרחי, תנועה דתית לאומית, אבל לא היה קיצוני בהשקפותיו.

גם אמה של סבתי היתה ממשפחת רבנים מכובדת.

כדי להבטיח את עתידם בארץ ישראל רכש אביה של סבתי קרקע בארץ ישראל באמצעות הקק"ל. כמו כן היו בביתם שתי קופות: קופת קק"ל וקופת רבי מאיר בעל הנס ובכל יום שישי לפני הדלקת הנרות היתה אמה של סבתי תורמת לשתי הקופות. בביתם הירבו להתארח שליחים מארץ ישראל כי אביה תמיד ביקש להיות בקשר עם הארץ ושליחיה ורצה לשמוע מפייהם ישירות על הארץ הניבנית.

אביה של סבתי רצה לעלות ארצה, אך אימה סירבה ומאנה לשמוע. ארבע הבנות שהיו קשורות כולן לתנועת החלוץ והשומר הצעיר התעקשו ודבקו ברצונן לעלות ארצה. סבתי, לאחר שסיימה את לימודיה בבית ספר תרבות, היתה בחוות הכשרה של השומר הצעיר בפולין ובשנת 1934 עלתה ארצה.

ההורים דאגו מאוד לביתם שעלתה ארצה ללא מקצוע, כשאינה רגילה לעבודה פיזית (בביתם היו תמיד עוזרות ומשרתות).

סבתי דובה עלתה ארצה ישר לקיבוץ עין השופט, וכדי לעודד את ההורים המודאגים כתבה: "אבא, לא היית מאמין, כשתבוא אז תראה. אני רוחצת סירים כאלה בקיבוץ, שאפילו חייל יכול להיכנס לתוכם". אחותה מלכה היתה משוכנעת שזאת בדיתה, אך כאשר הגיעה גם היא ארצה כתבה לאבא: "כל מה שדובה כתבה, היה אמת!"

ביתם היה בית מסורתי, בחגים ובמועדים היו מפגשים משפחתיים חמים וחגיגיים. האב נהג לקרוא לילדים את אגדות הבעל שם-טוב וגם לימד אותם לקרוא את טעמי-המקרא.

כשעלתה סבתי ארצה, נתן לה אביה את ברכת הדרך ותמך בעלייתה וקיווה כי יבוא היום וגם הוא יזכה לעלות לארץ חלומותיו.
 ארבע הבנות: חנה, דובה, מלכה ושרה עלו ארצה. שני בנים מתו בצעירותם. ההורים ושני בנים, פנחס שהיה נשוי ואב לבן ובנימין, ניספו כולם בשואה.
 בארץ, עברה סבתי דובה מעין השופט לירושלים, שם למדה עבודה סוציאלית. בירושלים הכירה את סבי יהודה כירורג ונישאה לו.

יהודה סבי עלה אף הוא לארץ ב-1934, יחידי מכל בני משפחתו. שנה שהה בגבעת השלושה, אך נפש האומן שבו צמאה להוספת דעת ולהשתלמות אומנותית ותרבותית, לפיכך עלה לירושלים, עבד במחצבה בתנאים חלוציים ולמד בשיעורי ערב בבצלאל. בהמשך הצטרף לשורות ה"הגנה" ושירת כנוטר.
 בירושלים פגש סבי את דובה ונישא לה בשנת 1936. לזוג נולדו 2 בנים: עמישי ונחמיה (שנקרא ע"ש הסב נחמיה בר).

בטרם מלאו לנחמיה 4 חודשים נפל האב יהודה ז"ל במלחמת העצמאות. יהודה הותיר בעזבונו ציורים ורישומים מתקופת לימודיו בבצלאל וכן שירים והגיגים הכתובים הן באידיש והן בעברית.
 כתביו הועברו לבית הספרים הלאומי שם עבד בשלוש שנותיו האחרונות, טרם נפילתו.

דובה התקשתה להתאושש מהמכה הקשה, חלתה ובחלק מהזמן טופלו הילדים ע"י קרובי משפחה.
 דובה נפטרה ב - ל' בניסן 1960, כשאבי עמישי היה בן 16.

סבתי דובה, מימין, ואחותה מלכה.

איבז האחיות, מימין לשמאל:
 מלכה, דובה, שרה ורחנה.

סבתי דובה עם אבי ונחמיה התלן.

שרשי משפחתה של סבתי דובה

אימה של סבתי, צירל, נולדה להוריה מלכה וזכריה. המשפחה היתה אמידה ולהוריה היה בית מלון שבו התאחסנו אנשים נכבדים וחשובים שהזדמנו למקום לרגל עיסוקיהם. באותם ימים לימדו רק את הבנים ובביתם היה מורה חילוני שלימד את הבנים שפות זרות וחשבון. אימה של סבתי, שנפשה חשקה בלימודים, היתה מבקשת מאחיה הגדול שישאיר את הדלת פתוחה וכך מתוך שמיעה קלטה את השפות פולנית וגרמנית.

משפחתה השתייכה למשפחת הרב טברסקי ששמו נודע ברבים. צירל היתה אישה יפה ונאה, ידעה שפות רבות ואהבה מאוד לקרוא ספרות חילונית (דבר שלא היה נהוג בזמנים ההם). אהבה לשיר ונהגה לשיר לילדיה ברוסית ובשפות אחרות.

אביה של סבתי, נחמיה, נולד ב- 1890 להוריו רחל ואפריים שהיו אמידים ודתיים מאוד. המשפחה השתייכה לחסידי הרבי מ"טריסק" ששמו נודע לתהילה בכל רחבי פולין. בילדותו למד אביה של סבתי, נחמיה, ב"חדר" וברבות הימים הוסמך לרבנות. מידי חג ובמיוחד לפני ראש השנה היו חסידי "טריסק" מתאספים בחצר הרב והיו ימי תפילה בצוותא. בשמחת תורה היו נוהרים כולם, זקן וטף, לבית הכנסת, לראות את ריקודי הרב והחסידים.

הוריו של נחמיה היו סוחרים אמידים. בילדותו למד ב"חדר" ובבית היה מלמד שנתן לילדים שעורים חילוניים בחשבון ובשפות. נחמיה היה תלמיד חכם ומחונן ובמשפחתו מאוד התגאו בלמדנותו. משחקי ילדות כמעט ולא ידע, כי במרכז חייו עמדו חריצות ולימודים. בגיל צעיר שידכו לו הוריו כלה ממשפחה מכובדת וכשהגיע לגיל 19 חגג את חג כלולותיו עם צירל. רבי נחמיה היה מוסמך לרבנות אבל כשנישאו התנגדה כלתו לכך שבעלה הצעיר יהפוך לרב (תנאי זה נקבע עוד בטרם הנישואין), ואז פתח רבי נחמיה ביחד עם אשתו צירל שתי חנויות למכירת בדים.

רבי נחמיה היה יהודי יקר, בעל לב רגיש. התמסר למתן גמילות חסדים ועזרה לזולת. עשה רבות למען אחרים ועזר לרבים לעלות ארצה.

בתקופת הכיבוש הנאצי הפך עולמות בדאגתו לפליטים. עבר מבית לבית, אסף מצרכי מזון מכל הבא ליד, לבוש וכו'. אירגן ועדת עזרה לפליטים, פתח מטבח לפליטים ודרש התגייסות מלאה לעזרתם. אלפי פליטים אומללים ניצלו ממוות בטוח בזכות אותו יהודי עקשן רבי נחמיה בר ז"ל. כל הפליטים שנמצאו אז בעיר קובל הכירו אותו היטב וראו בו גואל ומלאך משמיים, עד שהרוצחים הגרמנים קיפחו את חייו.

סבת דובה בחול :